

Handläggare
Hävermark Saga (SBF)
Vidmark Hannes

Datum
2018-03-20

Diarienummer
KSN-2018-0671

Länsstyrelsen i Uppsala län
751 86 Uppsala

Rapportering av åtgärdsprogrammet för luft 2017

Resultat

Miljökvalitetsnormerna för luft som mäts vid Kungsgatan klarades 2017 för årsmedelvärden men inte för dygnsmedelvärden och timmedelvärden. I tabellen nedan redovisas resultatet av mätningar jämfört med normerna.

Parameter	Resultat 2017	Miljökvalitetsnorm	Senaste år för överskridande
PM10 årsmedelvärde	23 µg/m ³	40 µg/m ³	-
PM10 dygn	37 dygn	35 dygn	2017
NO ₂ årsmedelvärde	36 µg/m ³	40 µg/m ³	-
NO ₂ dygn	22 dygn	7 dygn	2017
NO ₂ timmar	249 timmar	175 Timmar	2017

Av längre tidsserier har tidigare visat att årsmedelvärdena för både partiklar och kvävedioxider generellt sjunker och närmar sig miljökvalitetsmålen. 2017 års mätningar följer inte den trenden och visade något högre årsmedelvärden än 2016. Det är dock ännu inte möjligt att utläsa någon trend. Dygnsmedelvärdena som i hög grad påverkas av tillfälliga väderskiftningar är fortfarande en utmaning. Den nya placeringen har möjligen ökat känsligheten för väderskiftningar jämfört med tidigare placering vid Stadshuset.

Påverkande faktorer

År 2017 var relativt nederbördsrikt, vilket borde ha kunnat påverka luftkvaliteten i en något positiv riktning. Den största påverkande faktorn, som inte är oviktig i sammanhanget, är att Uppsala kommun med anledning av ombyggnation av Stadshuset har varit tvungna att flytta mätstationen från Kungsgatan 42 till Kungsgatan 67. Vid den nya mätstationen råder andra förutsättningar än vid den tidigare, vilket medför att det är svårt att prata om trender under 2017 jämfört med tidigare år. Vid flytten av mätstationen genomfördes parallella mätningar mellan februari och april (se bilaga). Den nya mätplatsen vid Kungsgatan 67 skiljer sig från den vid Stadshuset både när det gäller placering i förhållande till Kungsgatan och

gaturummets utformning. Mätplatsen vid Stadshuset, Kungsgatan 42, var placerad på nordöstra sidan i ett dubbelsidigt gaturum. Nya mätplatsen vid Kungsgatan 67 är på sydvästra sidan gatan i ett enkelsidigt gaturum med bebyggelse på sydvästra sidan. Skillnaderna i placering och gaturummens utformning gör att mätplatserna exponeras olika för trafikens utsläpp.

Halterna av både PM10 och NO₂ var betydligt högre vid Kungsgatan 67 jämfört med Kungsgatan 42. Det beror på annan fördelning av vindriktningar under perioden och turbulensen i gaturummen orsakade av omgivande byggnader. I tabellen nedan redovisas periodmedelvärdena samt antal dygnsöverskridanden för de båda stationerna under perioden 2 februari till 30 april.

Parameter	Resultat februari-april 2017 Kungsgatan 42	Resultat februari-april 2017 Kungsgatan 67
PM10 periodmedelvärde	27 µg/m ³	54 µg/m ³
PM10 dygn	5 dygn	37 dygn
NO ₂ periodmedelvärde	25 µg/m ³	39 µg/m ³
NO ₂ dygn	1 dygn	6 dygn

Flytten av mätplatsen till Kungsgatan 67 gör att mätningarna av NO₂ och PM10 nu görs på den sida av Kungsgatan där halterna är som högst. I och med flytten uppfylls Naturvårdsverkets kriterier att mätningar bör göras på den sida av gatan där man kan förvänta de högsta halterna.

Några större trafikomläggningar eller andra händelser som berör Kungsgatan och bedöms påverka resultatet har inte förekommit.

Genomförda åtgärder i programmet

Kommunen har i sitt åtgärdsprogram föreslagit 31 åtgärder. Nedan redovisas åtgärderna och status vid utgången av 2017.

Sammantaget är de flesta åtgärder pågående eller genomförda. Några få undantag av mindre betydelse för luftkvaliteten finns. Sammantaget bedöms de genomförda åtgärderna ha haft effekt på luftkvaliteten och fortsatt arbete bör leda till fortsatt förbättring.

Behov av revidering

Med anledning av att den nya placeringen av stationen indikerar att föroreningssituationen på Kungsgatan är sämre än vad som kunnat förutses finns anledning att utvärdera mätningar och utifrån resultatet komplettera befintligt program. Uppsala kommun avser att initiera det arbetet genom samråd med länsstyrelsen. Kommunen kommer också att ta ett mer samlat grepp om luft och buller.

Den nya mätstationens placering är så pass ny att det inte har funnits full möjlighet att utvärdera åtgärder riktade mot den än. Under 2018 kommer åtgärder för att klara

dygnsmedelvärden att kunna riktas mer åt Kungsgatan 67 under den svåraste perioden. Under 2017 riktades fortfarande åtgärder åt den äldre mätstationen under den parallella mätperioden.

Åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för luft 2017

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
Ren och effektiv trafik	-	-	-	-	
Utreda förutsättningarna för lägre hastighet inom hela stadskärnan inklusive Luthagsesplanaden, Väderkvarnsgatan, Kungsgatan, Östra Ågatan, Munkgatan, Kyrkogårdsgatan, Skolgatan, Sysslomansgatan samt alla lokalgator innanför. Samordnas med Uppsala kommuns hastighetsöversyn som pågår under 2014.	GSN	++		Klart	Beslut från GSN att gå vidare med grundprinciperna i hastighetsöversynen kom fram till 30,40.60 nästa steg förankring TVV , UL. LS & polisen för att få deras syn. Har producerats ett antal kartor från rätt fart i staden, Storvreta blir pilot. Informationsmöte S-veta 11/3 , åtgärder planeras till oktober. En plan för övriga Uppsala är framtagen. Hastighetssänkningar i Svartbäcken är genomförda.,
Fortsatt dubbdäcksförbud Kungsgatan	GSN/KS	+++	++	Klart (permanent förbud)	Beslutet var att inte göra några förändringar. SQ
Bättre information, uppföljning, kontroll och efterlevnad av befintliga föreskrifter och förbud, ex miljözon, dubbdäcksförbud och övrig dammbildande verksamhet.	GSN, MHN och Polismyndigheten i Uppsala	++	++	Pågående	Under 2017 kommer fastighetsägaransvaret avseende renhållning (gångbaneförordningen) att kommuniceras. Vad säger PBL, föreskrifter mm? Fokus på vintersandupptagning Polisen är kontaktad, men uppger att de har

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
					svårt att prioritera detta just nu. Påminnelse om vinterdäck och koppla det till dubbdäcksförbudet. Info om eldning har gått ut till alla fastighetsägare med lokala eldstäder.
Övergång till miljövänligare drivmedel med särskilt fokus på elektrifierade transporter - kommunens fordon	KS samt alla nämnder och styrelser	+	+	Snarast, beror av teknikutveckling	Resepolicy. Många fordon har bytts ut under 2017. Miljöförvaltningen har under 2017 skaffat två rena eltjänstebilar Fossilbränslefri fordonsflotta → Vad har hänt där?
Övergång till miljövänligare drivmedel med särskilt fokus på elektrifierade transporter - kollektivtrafiken	Kollektivtrafikmyndigheten	+	+++	Snarast, beror av teknikutveckling.	UL kommer att starta och testa en linje med batteribussar (2019).
Öka arbetet med och utvecklingen av det hållbara resandet	KS/GSN/PBN och Kollektivtrafikmyndigheten	+	+	Kontinuerligt pågående	Resvaneundersökningar inom klimatprotokollet pågår, en strategi för hållbart resande inkl. kommunikationsplan finns framtagen. Ingrid Lembke Von Scheele skall ta ansvar att driva detta arbete vidare. Prioritet är att nu börja till på den egna verksamheten (stadsbyggnadsförvaltningen) RVUn är genomförd, projekt cykelvänlig arbetsplats.

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
					Resvaneundersökningar. Klimatprotokollet – samverkan med näringslivet. Projekt inom Sveriges bästa cykelstad. En ny mobilitets- och trafikstrategi (MoTS) håller på att tas fram (med start 2017).
Policy och handlingsplan för parkering, inklusive infarts-/pendlarparkeringar.	GSN	+	+	Snarast	Denna fråga tas över av det nya parkeringsbolaget. Nya parkeringsavgifter under 2017. Landsbygdsprogrammet adresserar frågan.
Policy och handlingsplan för ökad cykling	GSN	+	+	Klart. uppföljning av åtgärder framgent	Snabbcykelled, Vintercyklisten, Cykelparkering. Nudging Knuffa resan rätt. Cykelvänlig arbetsplats. Sveriges bästa cykelstad 2018. Genomfört och pågår.
Eco driving-utbildning kontinuerligt för alla busschaufförer samt kommunens personal som kör tjänstefordon	Kollektivtrafikmyndigheten, alla nämnder och styrelser	+	+	Pågående/snarast	Delvis genomfört, inget nytt arbete inplanerat. Ska hanteras inom ramen för nya organisationen. Ej särskilda insatser under året. Krav ställs alltid på det i avtal hos UL.

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
Fortsatt utveckling av kollektivtrafiken (tillgänglighet, framkomlighet etc)	Kollektivtrafikmyndigheten, KS, GSN, PBN	+	+	Pågående	Signalprioritering Bussprioritering Beslut tas förhoppningsvis om busskörfält i december
Utveckla och tillämpa miljökrav vid upphandling av maskiner och entreprenader	KS, GSN	+	+	Snarast	Bygglogistikcenter under 2017. Upphandling av leverantör klart. Beräknas starta 2018. Nya vinterupphandlingen (senaste underlaget från 2012) → Krav behöver ställas.
Förbättrad vägrenhållning					
Dammbindningsmedel på särskilt utsatta vägavsnitt	GSN	+++		Pågående/snarast	Optidrift avslutas mitten av 2018. Bytt bindningsmedel
Luftjour	GSN	+	+	Klart	
Vakuumsugning	GSN	+++		Pågående	.
Ersätta sand med salt eller CMA på särskilt utsatta vägavsnitt	GSN	+		Pågående	Diskussioner om att salta vid Resecentrum. Ej aktuellt den här vintern, men eventuellt nästa.
Högtryckstvätt med CMA kombinerat med vakuumsug	GSN	+++		Klart	
Installation av fyra nya väderstationer i staden för att på så sätt förbättra	GSN	+		Klart	

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
informationsunderlaget för vägrenhållning					
Förändrad metod för fogning av gatsten (betongkross och permacyd)	GSN	++		Klart	
Planering					
Luftkvalitet integreras tidigt och systematiskt i planprocessen	PBN	++	++	Snarast	Arbetet internt med detta utvecklas kontinuerligt. Planrepresentant i luftgruppen under 2017. Finns alltid med som en rubrik att det ska tas upp. Görs mer nu än tidigare. Luftutredningar ligger i princip alltid på exploatören. Vi kan ställa högre krav på utredningarna.
Utveckling av ekosystemtjänster som metod att förbättra luftkvalitet (träd, gröna väggar etc.).	KS, GSN, PBN	+	+	Pågående	
Kommunikation					
Utreda möjligheten att införa digitala informationstavlor i anslutning till Kungsgatan som informerar om luftföroreningshalter och att välja annan väg om möjligt (vid höga halter av luftföroreningar).	GSN, MHN	++	+	Ej aktuell	
Kommunicera konsekvenser, hälsa, miljö, ekonomi bl.a. via "luftrapport" i dagstidning/radio, via Uppsala kommuns hemsida	KS, GSN, MHN	+	+	Pågående	

Pågående och föreslagna åtgärder	Ansvar för genomförande och finansiering	Effekt PM 10	Effekt NO2	När	Status
Kommunicera åtgärdsprogrammet via Uppsala kommuns hemsida samt via media	KS, GSN, MHN	+	+	Klar	
<u>Förslag till åtgärder på nationell nivå</u>					
Möjliggörande av dubbdäcksavgift	Regeringen	+++	+		
Miljözon för personbilar	Regeringen	+	++		
Förstärkt spårkapacitet mellan Stockholm och Uppsala genom ex dubbelspår samt tågstopp vid Uppsala södra/Bergsbrunna station.	Regeringen	+	+		
<u>Om åtgärderna i programmet inte ger önskad effekt</u>					
Tvättad bergkross på särskilt utsatta vägavsnitt	GSN	+		Avslutat	
Utreda resvägar i innerstaden samt möjlighet till regleringar	GSN	Ej möjligt att bedöma utan utredning	Ej möjligt att bedöma utan utredning	Pågår	Ny resurs Elin Skogens
Signalprioritering Kungsgatan	GSN, Kollektivtrafikmyndigheten	+	++	Pågår	
Byta beläggning på särskilt utsatta vägavsnitt	GSN	++	++		
Värmeslingor Vaksalagatan/Kungsgatan	GSN, PBN	++	+	Ej aktuellt	GSN: Måste utredas, politiskt beslut krävs.